

Η μορφή και το σχήμα της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1.

Παρατηρώντας τον γεωμορφολογικό χάρτη του βιβλίου σας συζητήστε και γράψτε ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό του σχήματος της Χαλκιδικής, της Μαγνησίας και της Κρήτης.

.....

.....

.....

.....

2.

«Στείλε» με βέλη τις πόλεις και τα νησιά στην ηπειρωτική ή στη νησιωτική Ελλάδα.

Ναύπλιο

Φολέγανδρος

Πάρος

Εύβοια

Πρέβεζα

Κατερίνη

Παξοί

Πειραιάς

Σπάρτη

Θεσσαλονίκη

Ηπειρωτική Ελλάδα

Νησιωτική Ελλάδα

Ιωάννινα

Σπεία

Κοζάνη

Λήμνος

Καστοριά

Ζάκυνθος

Ρέθυμνο

Ξάνθη

Πάτρα

Πόρος

3.

Κοιτώντας τον χάρτη του βιβλίου σου προσπάθησε να σχεδιάσεις κι εσύ τον χάρτη της Ελλάδας στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Η θέση της Ελλάδας στον κόσμο, στην Ευρώπη και στη Μεσόγειο

Δραστηριότητες

1.

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Η Ελλάδα στα νότια βρέχεται από το Λιβυκό πέλαγος
- β) Η Ελλάδα βρίσκεται στη νοτιοδυτική Ευρώπη
- γ) Η χώρα μας είναι κράτος της Νοτιοανατολικής Ευρώπης
- δ) Δυτικά η Ελλάδα βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος
- ε) Το Αιγαίο βρέχει τις ελληνικές και τις τουρκικές ακτές

2.

Ζήτησε από τη μητέρα σου ή από τη γιαγιά σου τρεις συνταγές μαγειρικής του τόπου σου. Είναι επηρεασμένες από κάποιον άλλο λαό; Από ποιον; Εξήγησε γιατί.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Στον τόπο όπου κατοικείς υπάρχει ένα οικοδόμημα που μαρτυρεί την επίδραση ενός πολιτισμού διαφορετικού από τον ελληνικό; Ποιο είναι αυτό; Ποιος πολιτισμός έχει επιδράσει στην κατασκευή του; Αν υπάρχουν κι άλλα κτίσματα, κατάγραφέ τα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας

2ο φύλλο αξιολόγησης

1. Να γράψετε γιατί η Ελλάδα θεωρείται το «σταυροδρόμι τριών ηπείρων». Ποιες είναι οι ήπειροι αυτές;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Παρατηρήστε τον χάρτη. Γράψτε τις χώρες με τις οποίες συνορεύει η χώρα μας και τα πελάγη από τα οποία βρέχεται.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2ο Φύλλο αξιολόγησης: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας

Καλή Επιτυχία!

Οι ακτές της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Η Ελλάδα είναι το «ακρωτήριο» της χερσονήσου του Αίμου
- β) Ο πορθμός είναι κομμάτι ξηράς που χωρίζει δύο θάλασσες
- γ) Η χώρα μας παρουσιάζει πλούσιο οριζόντιο διαμελισμό
- δ) Στον οριζόντιο διαμελισμό ανήκουν και τα νησιά
- ε) Ο όρμος είναι μικρό ακρωτήριο

2. Με τη βοήθεια του χάρτη της τάξης σου αντιστοίχισε τις χερσονήσους με τα ακρωτήρια:

Λακωνική χερσόνησος	Ακρωτήριο Άκραθως
Αργολίδας χερσόνησος	Ακρωτήριο Ακρίτας
Χαλκιδικής χερσόνησος	Ακρωτήριο Μαλέας
Πυλίας χερσόνησος	Ακρωτήριο Σκύλαιο
Αττικής χερσόνησος	Ακρωτήριο Σούνιο

3. Γράψε στις παρακάτω γραμμές τι είναι εκείνο, για το οποίο είναι ξακουστός ο πορθμός του Ευρίπου. (Αναζήτησε πληροφορίες σε εγκυκλοπαίδειες ή άλλες πηγές.)

.....

.....

.....

.....

4. Γράψε τη διαφορά του **πορθμού** από τον **ισθμό**.

Ισθμός:

.....

.....

Πορθμός:

.....

.....

Μεγάλα νησιωτικά συμπλέγματα και νησιά της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Τα Επτάνησα είναι νησιά του Ιονίου πελάγους
- β) Στις Σποράδες ανήκει και η Μύκονος
- γ) Το έδαφος των νησιών μας είναι γενικά πεδινό
- δ) Νησιωτικό σύμπλεγμα είναι ομάδα μικρών και μεγάλων νησιών σε μια θαλάσσια περιοχή
- ε) Το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων είναι η Ρόδος

2. Δίνονται τα ονόματα νησιών: Νάξος, Ζάκυνθος, Κως, Ρόδος, Θάσος, Λευκάδα, Λήμνος, Σαμοθράκη, Κέρκυρα, Χίος, Λέσβος, Άνδρος, Κεφαλονιά, Κύθηρα. Τοποθέτησέ τα στον παρακάτω χάρτη.

Εικόνα 10.1: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας

Η ζωή στα νησιά

Δραστηριότητες

1.

Να αντιστοιχίσεις τις παρακάτω λέξεις με τις έννοιες που δίνονται:

Τουρισμός ●	●	Περνώ το καλοκαίρι (θέρος) ή μέρος του καλοκαιριού σε έναν τόπο, κυρίως εξοχικό.
Ακρογιαλιά ●	●	Γραμμή κατά μήκος της οποίας συναντώνται η ξηρά και η θάλασσα.
Αποβάθρα ●	●	Περιήγηση σε διάφορες περιοχές ή χώρες για διακοπές.
Παραθερίζω ●	●	Η άκρη του γιαλού, παραλία, ακροθαλασσιά.
Ακτογραμμή ●	●	Χώρος διαμορφωμένος για την επιβίβαση ή αποβίβαση ανθρώπων ή εμπορευμάτων σε πλοία (και σιδηροδρόμους).
Ναυτιλία ●	●	Φυσική ή τεχνητή προεξοχή ξηράς που εισχωρεί στη θάλασσα και χρησιμεύει για να πλευρίζουν τα πλοία, προβλήτα, προκυμαία.
Μόλος ●	●	1. Η ναυτική επιστήμη και η τέχνη του ναυτικού. 2. Όλα τα εμπορικά πλοία μαζί με τα πληρώματά τους, το εμπορικό ναυτικό.

2.

Συζητήστε και γράψτε μερικούς από τους λόγους που κάνουν όμορφη τη ζωή στο νησί. Προσπαθήστε με ελικρίνεια να προσελκύσετε τουρίστες, για να απολαύσουν λίγες μέρες τα πλεονεκτήματα του τόπου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Διάλεξε μια φωτογραφία του τόπου σου, για να τη δείξεις σε κάποιον που θέλει να τον επισκεφτεί, και τοποθέτησέ τη στο πλαίσιο.

Οι παραθαλάσσιοι οικισμοί της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν στο παρακάτω κείμενο:

Οι _____ πόλεις από την αρχαιότητα συμμαχούσαν με παραθαλάσσιες πόλεις, τις οποίες ονόμαζαν _____ .
Επίγειο της Αθήνας είναι ο _____. Στην αρχαιότητα επίγειο της Κνωσού ήταν η _____. Οι περισσότερες μεγάλες πόλεις είναι _____ .

2. Γράψε ένα μικρό κείμενο, το οποίο θα περιέχει τις λέξεις: επίγειο, συγκοινωνίες, μεταφορές, οικονομία.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Το «ΕΠΙΓΕΙΟ» θα σε βοηθήσει να βρεις τις λέξεις που ζητάμε:

_ Ε _ _ _ _ _

Είναι το Αιγαίο

_ _ Π _ _ _ _

Ομάδα νησιών μέσα στη θάλασσα

_ _ Ι _ _

Ήταν το επίγειο της Θήβας

Ν _ _ _ _

Ένα από τα νησιά των Κυκλάδων

Ε _ _ _ _ _

Έτσι λέγονται τα νησιά του Ιονίου

Ι _ _ _ _

Ονομασία μικρού πελάγους του Αιγαίου

Ο _ _ _ _ _

Είναι ο διαμελισμός που αποτελείται από κόλπους, ακρωτήρια, χερσονήσους κ.λπ.

3ο φύλλο αξιολόγησης

1.

Δίνονται τα ονόματα: Μυρτώο, Ικάριο, Χίος, Θερμαϊκός κόλπος, Άκτιο, Δρέπανο, Ταΐναρο, Νυμφαίο, Κέρκυρα, Άραξος, Σούνιο, Εύβοια, Παγασητικός κόλπος, Ρόδος, Μύκονος. Τοποθετήσέ τα στον χάρτη.

3ο Φύλλο αξιολόγησης: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας

2.

Γράψε γιατί μια παραθαλάσσια πόλη αναπτύσσεται εύκολα και εξήγησε γιατί μια ηπειρωτική χρειάζεται να συνδέεται με την πόλη-λιμάνι.

.....

.....

.....

.....

.....

Καλή Επιτυχία!

Τα βουνά της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1.

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Ο κατακόρυφος διαμελισμός αποτελείται από βουνά, φαράγγια, πεδιάδες
- β) Οι ορεινές περιοχές καλύπτουν περίπου 20% του ελληνικού εδάφους
- γ) Τα Λευκά Όρη βρίσκονται στην Πελοπόννησο
- δ) Ο οριζόντιος και ο κατακόρυφος διαμελισμός διαμορφώνουν το ανάγλυφο της γης
- ε) Ο Σμόλικας είναι το δεύτερο ψηλότερο βουνό της Ελλάδας μετά τον Όλυμπο

2.

Βρες τις λέξεις που λείπουν από το παρακάτω κείμενο:

Η οροσειρά της _____ αποτελεί το βόρειο φυσικό σύνορο της χώρας μας με τη Βουλγαρία. Απλώνεται στις βόρειες περιοχές της _____ και οι πιο γνωστές κορυφές της είναι τα βουνά _____ και _____. Η οροσειρά της _____ διασχίζει την Ήπειρο και τη Στερεά Ελλάδα. Συνέχειά της είναι ο Ταΰγετος στην _____, τα _____ και η _____ στην Κρήτη. Οι ορεινές περιοχές στην Ελλάδα καλύπτουν _____ % του εδάφους. Τα περισσότερα ελληνικά βουνά έχουν κατεύθυνση από τα _____ προς τα _____. Τα βουνά της χώρας μας αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του _____ διαμελισμού.

3.

Ένας ωραίος σχηματισμός ανάμεσα σε βουνά είναι τα φαράγγια. Φέρε πληροφορίες για τα δύο γνωστά φαράγγια της χώρας μας: το φαράγγι του Βίκου και της Σαμαριάς.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Οι πεδιάδες της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Βρες τις λέξεις που λείπουν από το παρακάτω κείμενο:

Η _____ πεδιάδα είναι ανοιχτή προς τη θάλασσα, ενώ αντίθετα η _____ πεδιάδα περιβάλλεται από βουνά. Η πεδιάδα της Θεσσαλονίκης είναι μια _____ πεδιάδα και οι αγρότες μας εκεί έχουν αναπτύξει αγροτικές _____. Η κοιλάδα είναι στενό κομμάτι _____ εδάφους ανάμεσα σε δυο βουνά, που συνήθως το διασχίζει ένα _____. Η κοιλάδα των _____ αρδεύεται από τον Πηνειό ποταμό. Γνωστές κοιλάδες είναι του _____ και του _____ στην Πελοπόννησο, των _____ στη Θεσσαλία και του _____ στην Ήπειρο.

2. Συμπλήρωσε την ακροστιχίδα της λέξης «ΠΕΔΙΑΔΑ»:

Π _____	Δεν είναι το έδαφος της χώρας μας
Ε _____	Η πεδιάδα του βρίσκεται στη Θράκη
Δ _____	Η πεδιάδα της βρίσκεται στη Μακεδονία
Ι _____	Μεγάλη ορεινή πόλη της Ηπείρου
Α _____	Ποταμός που διασχίζει κοιλάδα της Πελοποννήσου
Δ _____	Η πεδιάδα της Ηλείας βρίσκεται στα ... της Πελοποννήσου (σημείο του ορίζοντα)
Α _____	Παράλια χαρακτηρίζεται η πεδιάδα που είναι ... στη θάλασσα

3. Σχηματίστε μικρές ομάδες, συζητήστε τα πλεονεκτήματα των πεδινών περιοχών και κατόπιν γράψτε ένα μικρό κείμενο, στο οποίο θα αναφέρετε μερικούς από τους λόγους που οι πεδινές περιοχές αναπτύσσονται ευκολότερα σε σύγκριση με τις ορεινές περιοχές.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η ζωή στα βουνά και στις πεδιάδες

Δραστηριότητες

1.

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία
- β) Το Καρπενήσι είναι μια πεδινή περιοχή
- γ) Ορεσίβιοι λέγονται οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών
- δ) Τον συνεταιρισμό αποτελεί ομάδα ανθρώπων που έχουν κοινούς επαγγελματικούς στόχους
- ε) Στις ορεινές περιοχές αναπτύσσεται εύκολα το συγκοινωνιακό δίκτυο

2.

Βάλε την κάθε πόλη στον ... κύκλο της:

Γιαννιτσά, Ιωάννινα, Τρίπολη, Λάρισα, Φλώρινα, Άργος, Πύργος, Καστοριά, Μέτσοβο, Σπάρτη, Λαμία, Αλεξανδρούπολη, Άμφισσα, Πρέβεζα, Καρπενήσι, Γρεβενά

Πεδινές πόλεις

Ορεινές πόλεις

3.

Βρες τις λέξεις που λείπουν από το παρακάτω κείμενο:

Οι κάτοικοι των _____ περιοχών αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα, όταν επικρατούν κακές καιρικές συνθήκες. Το χιόνι τούς απομονώνει, διακόπεται η _____ και η μετάβασή τους από το ένα μέρος στο άλλο γίνεται αδύνατη. Αντίθετα η ζωή στις _____ περιοχές είναι ευκολότερη. Οι αγρότες σχηματίζουν αγροτικούς _____, για να βελτιώσουν τις καλλιέργειες και τον τρόπο της ζωής τους.

4ο φύλλο αξιολόγησης

1. Σημειώστε πάνω στον χάρτη τα ψηλότερα βουνά και τις κυριότερες πεδιάδες της χώρας μας.

2. Βρείτε στον χάρτη πέντε πεδινές και πέντε ορεινές πόλεις. Γράψτε ποιες δυσκολίες συναντούν τον χειμώνα οι κάτοικοι των ορεινών πόλεων.

.....

.....

.....

.....

.....

4ο Φύλλο αξιολόγησης: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας

Καλή Επιτυχία!

Η έννοια του κλίματος – Διαφορές καιρού και κλίματος

Δραστηριότητες

1.

Ποια από τις παρακάτω προτάσεις αναφέρεται στον καιρό και ποια στο κλίμα ενός τόπου; Γράψε τις απαντήσεις σου στα κουτάκια.

- α) Ο χειμώνας στα παράλια είναι ηπιότερος από τον χειμώνα στα ηπειρωτικά.
- β) Ο περυσινός χειμώνας χαρακτηρίστηκε από πολλές βροχοπτώσεις.
- γ) Η πτώση της θερμοκρασίας θα είναι αισθητή το επόμενο εικοσιτετράωρο.
- δ) Το καλοκαίρι της Ελλάδας είναι θερμότερο από το καλοκαίρι της Γερμανίας.
- ε) Σπάνια χιονίζει στις νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας.
- στ) Έξω χιονίζει. Ντυθείτε καλά και πηγαίνετε να παίξετε. Προσέχετε μη γλιστρήσετε.
- ζ) Το καλοκαίρι στην Ελλάδα είναι ζεστό, σχεδόν ποτέ δε βρέχει, ενώ ντόπιοι και τουρίστες κατακλύζουν τις παραλίες.
- η) Άνεμοι θα πνέουν το επόμενο εικοσιτετράωρο, οι οποίοι θα ενισχυθούν το Σαββατοκύριακο.
- θ) Κάθε χρόνο τέτοια εποχή έρχονται τα χελιδόνια.
- ι) Το Λιμεναρχείο έχει εκδώσει απαγορευτικό δελτίο για τον απόπλου όλων των πλοίων προς τα Δωδεκάνησα και την Κρήτη.

α)

β)

γ)

δ)

ε)

στ)

ζ)

η)

θ)

ι)

2.

Γίνε ένας μετεωρολόγος! Γράψε στις γραμμές που ακολουθούν το σημερινό δελτίο του καιρού για τις περιοχές της Αθήνας, της Καβάλας και των Ιωαννίνων, αφού τις εντοπίσεις στον κλιματικό χάρτη.

.....

.....

.....

.....

.....

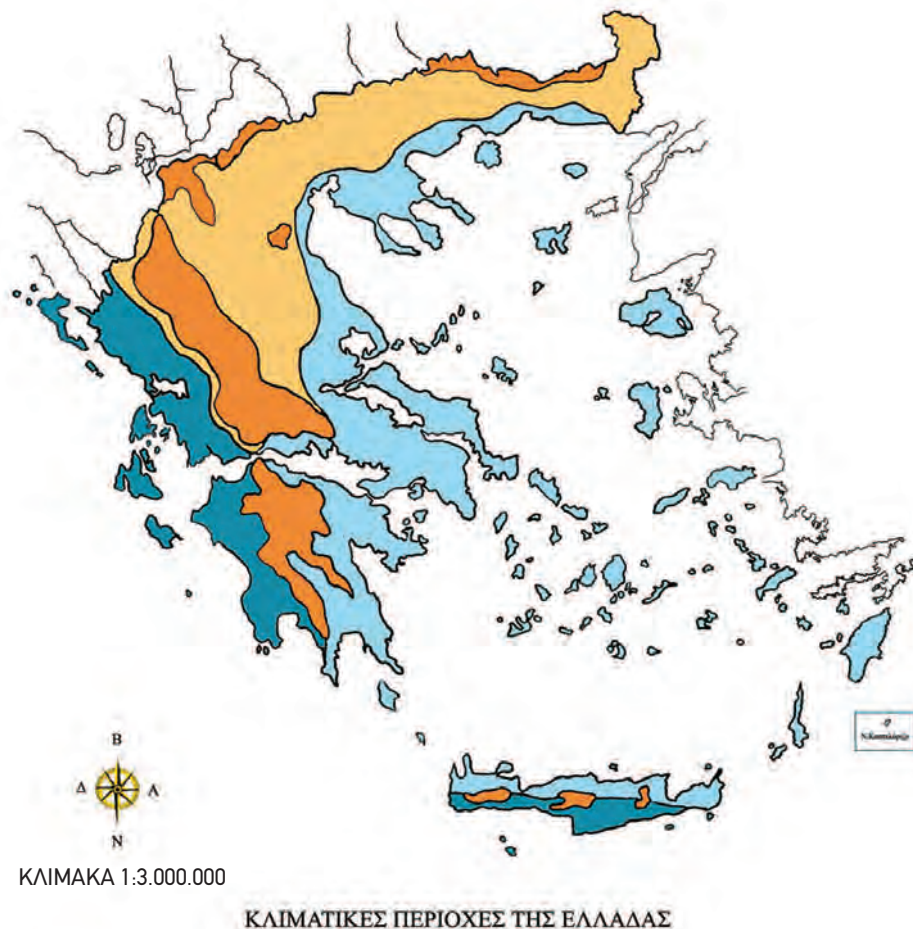
.....

.....

.....

.....

.....

Εικόνα 16.1: Χάρτης με τις κλιματικές περιοχές της Ελλάδας

3. Συμπλήρωσε στο παρακάτω κείμενο τις λέξεις που λείπουν:

Οι επιστήμονες που ασχολούνται με την _____ του καιρού, δηλαδή οι _____, καθημερινά συλλέγουν πολλά στοιχεία, για να μπορούν να μας πληροφορούν με βεβαιότητα για τον _____ που θα επικρατήσει στις διάφορες περιοχές τις επόμενες ημέρες.

Τα δελτία καιρού μας δίνουν πληροφορίες για τη _____, τις _____, τους _____ ή την _____, που παρουσιάζονται στην περιοχή αυτή κατά τα επόμενα εικοσιτετράωρα. Με άλλα λόγια μάς δίνουν πληροφορίες για τις _____ της περιοχής. Όταν σε μια περιοχή, για κάθε εποχή του χρόνου, επικρατούν σχεδόν οι ίδιες καιρικές συνθήκες, οι οποίες επαναλαμβάνονται για πολλά χρόνια, τότε μιλάμε για το _____ της περιοχής αυτής.

Το κλίμα της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α)** Η Ελλάδα έχει κλίμα ηπειρωτικό
- β)** Σε κάθε περιοχή της Ελλάδας δεν επικρατούν οι ίδιες κλιματικές συνθήκες
- γ)** Το κλίμα της Ελλάδας είναι εύκρατο μεσογειακό
- δ)** Οι κλιματικές συνθήκες μιας περιοχής δεν επηρεάζονται από το υψόμετρό της
- ε)** Η Δυτική Ελλάδα δέχεται περισσότερες βροχοπτώσεις ετησίως

2. Συμπλήρωσε το κείμενο με τις λέξεις που λείπουν:

Η Ελλάδα έχει κλίμα _____. Σε κάθε περιοχή, όμως, επικρατούν διαφορετικές _____. Αυτό συμβαίνει, γιατί η χώρα μας έχει πλούσιο _____. Οι παράγοντες που επηρεάζουν το κλίμα μιας περιοχής είναι το _____, η _____ από τη _____ και άλλες _____ συνθήκες. Η οροσειρά της _____ χωρίζει τον _____ κορμό της χώρας σε _____ και _____.

Στη Δυτική Ελλάδα οι _____ είναι περισσότερες. Οι παραλιακές περιοχές έχουν _____ χειμώνες από ό,τι οι ηπειρωτικές.

3.

Προσπάθησε να εξηγήσεις τον ρόλο της οροσειράς της Πίνδου στη διαμόρφωση του κλίματος στον ηπειρωτικό κορμό της Ελλάδας.

.....

.....

.....

.....

.....

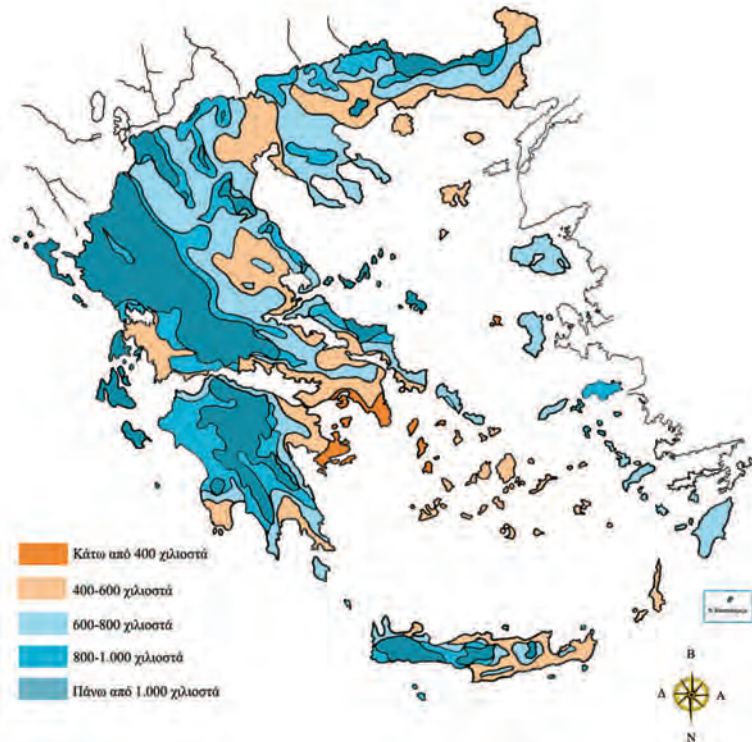
.....

.....

.....

4.

Βρες στον χάρτη κατανομής των βροχών της χώρας μας τις πόλεις Αθήνα, Πύργο και Ιωάννινα. Γράψε ένα κύριο χαρακτηριστικό του κλίματος των πόλεων αυτών.

Εικόνα 17.1: Χάρτης κατανομής βροχών

.....

.....

.....

.....

.....

Καιρός, κλίμα και ανθρώπινες δραστηριότητες

Δραστηριότητες

1.

Από εφημερίδα ή από άλλο έντυπο κόψε το δελτίο του αυριανού καιρού, κόλλησέ το στο παρακάτω παραλληλόγραμμο και γράψε μερικές από τις δουλειές που μπορείς ή που δεν μπορείς να κάνεις λόγω του καιρού.

.....
.....
.....
.....
.....

2.

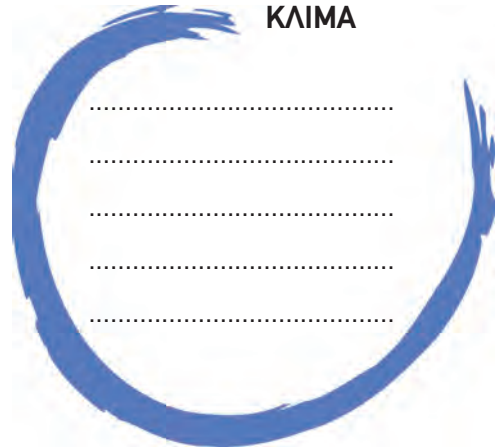
Τοποθέτησε τις παρακάτω δραστηριότητες και ενέργειες στον κατάλληλο κύκλο:

ΚΑΙΡΟΣ

.....
.....
.....
.....
.....

ΚΛΙΜΑ

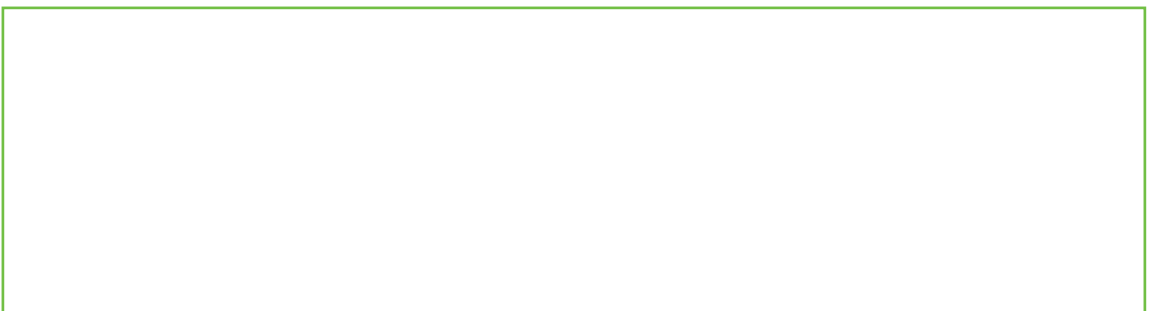

.....
.....
.....
.....
.....

Καλλιεργώ οπωροκηπευτικά, παίρνω την ομπρέλα μου, τοποθετώ πλάγια κεραμοσκεπή στο σπίτι μου, αύριο θα πάμε εκδρομή, φυσάει πολύ σήμερα.

3.

Στο πλαίσιο που ακολουθεί φτιάξε ένα κολάζ εικόνων από διάφορα έντυπα, οι οποίες θα δείχνουν ασχολίες κατοίκων από διάφορες περιοχές της πατρίδας μας.

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Τι είναι καιρός;

.....
 .....
 .....

β) Τι είναι κλίμα ενός τόπου;

.....
 .....
 .....

γ) Ποιο είναι το κλίμα της Ελλάδας;

.....
 .....

δ) Ποιοι είναι οι ιδιαίτεροι παράγοντες που διαμορφώνουν το κλίμα μιας περιοχής;

.....
 .....

2. Στην περιοχή της Ελλάδας που κατοικείτε επικρατούν συγκεκριμένες τοπικές συνθήκες. Ανάλογα με το κλίμα της περιοχής σας, γράψτε ποιες προετοιμασίες γίνονται από τους κατοίκους, για να υποδεχτούν τον χειμώνα.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Καλή Επιτυχία!

Τα ποτάμια της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

α) Οι εκβολές είναι το τμήμα του ποταμού που βρίσκεται στα βουνά

β) Η κυρίως ροή έχει τον μεγαλύτερο όγκο νερού

γ) Ο Αλιάκμονας είναι ο μεγαλύτερος σε μήκος ποταμός της Ελλάδας

δ) Το Δέλτα ενός ποταμού σχηματίζεται στις εκβολές του

ε) Ο ποταμός Νέστος εκβάλλει στο Ιόνιο πέλαγος

2. Να τοποθετήσεις τους παρακάτω ποταμούς στα γεωγραφικά διαμερίσματα που ανήκουν. (Μπορείς να βοηθηθείς από τον χάρτη.)

Αλιάκμονας, Αλφειός, Αξιός, Αχελώος, Αώος, Έβρος, Ευρώτας, Λουδίας, Νέστος, Πηνειός, Στρυμόνας, Λάδωνας.

Ήπειρος

Θεσσαλία

Θράκη

Μακεδονία

Πελοπόννησος

Στερεά Ελλάδα

3. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

α) Σε ποια οροσειρά βρίσκονται οι πηγές των μεγαλύτερων ποταμών;

.....
.....

β) Τι είναι το Δέλτα των ποταμών;

.....
.....

γ) Γιατί η κυρίως ροή ενός ποταμού έχει τη μεγαλύτερη ποσότητα νερού;

.....
.....

Οι λίμνες της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Στον παρακάτω χάρτη να βρεις τις μεγαλύτερες λίμνες, να τις ονομάσεις και να αναφέρεις το γεωγραφικό διαμέρισμα στο οποίο ανήκουν.

Εικόνα 20.1:
Γεωμορφολογικός
χάρτης της Ελλάδας

2. Με τη βοήθεια του χάρτη της τάξης σου βρες σε ποιες πόλεις κοντά βρίσκονται οι παρακάτω λίμνες:

- Βεγορίτιδα → .....
- Βιστονίδα → .....
- Βόλβη → .....
- Δοϊράνη → .....
- Κορώνεια → .....
- Μεγ. Πρέσπα → .....

3. Αντιστοίχισε τις λίμνες και τα γεωγραφικά διαμερίσματα:

<u>Λίμνη</u>	<u>Γεωγραφικό διαμέρισμα</u>
Λαγκαδά ●	● Μακεδονία
Βιστονίδα ●	● Θράκη
Τριχωνίδα ●	● Στερεά Ελλάδα
Βόλβη ●	● Μακεδονία
Βεγορίτιδα ●	● Ήπειρος
Παμβώτιδα ●	● Μακεδονία

Η ζωή στα ποτάμια και τις λίμνες της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1.

Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν στο κείμενο που ακολουθεί:

Για να αυξήσουμε τις ποσότητες _____ και για να τις χρησιμοποιήσουμε, κατασκευάζουμε _____ λίμνες, φράγματα και μικρές δεξαμενές για _____ του νερού, που μας χρειάζεται για την παραγωγή _____ ενέργειας ή για ύδρευση ή _____.

Πολλές φορές στην προσπάθειά μας να χρησιμοποιήσουμε το νερό των ποταμών και των λιμνών δημιουργούμε σε αυτό σοβαρά προβλήματα _____, τα οποία το κάνουν ακατάλληλο για τη ζωή φυτικών και ζωικών οργανισμών και ταυτόχρονα απαγορευτικό για δική μας χρήση.

2.

Γράψε δύο λόγους, για τους οποίους οι άνθρωποι κατασκευάζουν φράγματα στους ποταμούς:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Τα χημικά λιπάσματα και τα ζιζανιοκτόνα, που χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες, μεταφέρονται από τη βροχή προς τους ποταμούς και τις λίμνες, με αποτέλεσμα να μολύνονται τα νερά τους. Μια μέθοδος για την αποφυγή της μόλυνσης των νερών των ποταμών και των λιμνών είναι η ανάπτυξη των βιολογικών καλλιεργειών. Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου συγκέντρωσε πληροφορίες γι' αυτές τις βιολογικές καλλιέργειες σχετικά με:

- α) το όφελος που έχει η υγεία μας από τα λεγόμενα «βιολογικά» προϊόντα
- β) την τιμή που αγοράζονται τα προϊόντα αυτά από τους καταναλωτές

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6ο φύλλο αξιολόγησης

1. Θυμηθείτε τρεις από τους μεγαλύτερους ποταμούς της Ελλάδας. Γράψτε σε ποιο διαμέρισμα ανήκουν και σε ποια θάλασσα εκβάλλουν.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Να κάνετε την αντιστοίχιση φυσικών και τεχνητών λιμνών.

Όνομα λίμνης

Βεγορίτιδα

Κερκίνη

Βόλβη

Παμβώτιδα

Κρεμαστών

Βιστονίδα

Ταυρωπού

Μικρή Πρέσπα

Φυσική
λίμνη

Τεχνητή
λίμνη

3. Απαντήστε στις ερωτήσεις:

α) Τι είναι άρδευση;

.....

.....

.....

.....

β) Τι είναι ύδρευση;

.....

.....

.....

.....

Η χλωρίδα και η πανίδα της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1.

Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Ενδημικά λέγονται τα φυτά που φύονται σε μια περιοχή λόγω του κλίματος και απαντώνται μόνο στην περιοχή αυτή
- β) Η μεγάλη ποικιλία της πανίδας στη χώρα μας οφείλεται στο εύκρατο κλίμα της
- γ) Η πανίδα μιας περιοχής εξαρτάται από τη χλωρίδα που αναπτύσσεται στην περιοχή αυτή
- δ) Πολλά είδη φυτών και ζώων είναι υπό εξαφάνιση, επειδή ο άνθρωπος εκμεταλλεύτηκε ασυλλόγιστα τον χώρο ανάπτυξης και ζωής τους
- ε) Χλωρίδα είναι το σύνολο των φυτών και των ζώων που απαντώνται σε μια περιοχή

2.

Ο αιγαιόγλαρος, η λαγγόνα, ο βασιλαετός, ο γυπαετός, το κερκινέζι είναι μερικά απειλούμενα είδη πουλιών, τα οποία τέθηκαν κάτω από την προστασία της πολιτείας. Σε συνεργασία με τους συμμαθητές σου βρες φωτογραφίες των πουλιών αυτών και συγκέντρωσε πληροφορίες για τη ζωή τους.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Η βλάστηση της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Σε ποιες περιοχές του παρακάτω χάρτη θα ζωγραφίσεις έλατα, οξιές, αγριογαρίφαλα, θυμάρι, πουρνάρια, πλατάνια και έλατα;

Εικόνα 23.1: Γεωμορφολογικός χάρτης της Ελλάδας

2. Συμπλήρωσε την ακροστιχίδα της λέξης «ΒΛΑΣΤΗΣΗ»:

- α) Στη Δυτική Ελλάδα έχουμε περισσότερες ..... απ' ό,τι στην Ανατολική
- β) Είναι και αυτός ζώο του ελληνικού δάσους, που κινδυνεύει να εξαφανιστεί
- γ) Η χώρα μας έχει πολύμορφο .....
- δ) Η ζώνη των κωνοφόρων δέντρων εκτείνεται και στη ..... Ελλάδα
- ε) Οι ..... συνθήκες δημιουργούν σε μια περιοχή πλούσια ή φτωχή βλάστηση
- στ) Είναι και αυτή ψυχρόβιο κωνοφόρο δέντρο (αντίστροφα)
- ζ) Η τεχνητή λίμνη Κερκίνη δημιουργήθηκε το 1932 με την κατασκευή φράγματος στον ρου του ποταμού .....
- η) Έτσι λέγεται η μεσογειακή ζώνη βλάστησης (με άρθρο)

- α) Β _____
- β) Λ _____
- γ) Α _____
- δ) Σ _____
- ε) Τ _____
- στ) Η _____
- ζ) Σ _____
- η) Η _____

Χαρακτηριστικά οικοσυστήματα της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1.

Λάβε κι εσύ μέρος στην εκστρατεία εναντίον της ρύπανσης των θαλασσών και υπέρ της καθαρότητας των ακτών. Ζωγράφισε μία αφίσα και γράψε το δικό σου σύνθημα για καθαρή θάλασσα και καθαρή ακτή.

ΣΥΝΘΗΜΑ:

.....
.....

2.

Απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Τι ονομάζουμε αβιοτικά στοιχεία;

.....
.....

β) Τι ονομάζουμε βιοτικά στοιχεία;

.....
.....

γ) Τι είναι οικοσύστημα;

.....
.....

7ο φύλλο αξιολόγησης

1.

Έχετε αναλάβει να οργανώσετε μια εκστρατεία διάσωσης του γυπαετού στην Κρήτη, ο οποίος απειλείται με αφανισμό. Γράψτε στις γραμμές που ακολουθούν:

- α) Ποια είναι τα μέτρα που θα πάρετε για την προστασία του;
- β) Πώς θα ευαισθητοποιήσετε τους συνανθρώπους σας να συμβάλουν στην προσπάθειά σας αυτή;

.....

.....

.....

.....

2.

Ο παρακάτω χάρτης δείχνει τους εθνικούς δρυμούς της χώρας μας. Γράψτε γιατί πρέπει να διατηρήσουμε αυτά τα μνημεία της φύσης.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Το Φύλλο αξιολόγησης:
Τα εθνικά πάρκα της Ελλάδας

Καλή Επιτυχία!

Αλλαγές στην επιφάνεια της Γης

Δραστηριότητες

1. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν στο κείμενο που ακολουθεί:

Τα _____ και οι _____ είναι δυνάμεις που δρουν στο εσωτερικό της Γης και αλλοιώνουν τη _____ της. Επίσης δυνάμεις _____, όπως το νερό και ο _____, επιδρούν πάνω σ' αυτήν και μεταβάλλουν το _____ της. Το φαινόμενο της μείωσης των πετρωμάτων ονομάζεται _____. Όταν η μείωση των πετρωμάτων προκαλείται εξαιτίας του ανέμου, τότε το φαινόμενο ονομάζεται _____. Τα εδάφη που σχηματίζονται από τη μεταφορά χωμάτων και άλλων υλικών από το νερό των ποταμών ονομάζονται _____ και είναι κατάλληλα για τις _____.

2. Μπορείς να εξηγήσεις γιατί στην περιοχή του καμένου δάσους θα παρατηρηθεί έντονη διάβρωση;

.....

.....

.....

.....

3. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

α) Γιατί τα προσχλωσιγενή εδάφη είναι εύφορα;

.....

.....

.....

β) Γιατί η διάβρωση που προκαλείται από τον άνεμο ονομάζεται αιολική;

.....

.....

.....

γ) Γιατί δε γίνονται αντιληπτές από τον άνθρωπο οι αλλαγές που επιτελούνται στην επιφάνεια της Γης;

.....

.....

.....

Ο ρόλος των ηφαιστειών και των σεισμών στις αλλαγές της φύσης

Δραστηριότητες

1. Ποιες από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστές και ποιες λανθασμένες;

Γράψε «Σ» για τη σωστή και «Λ» για τη λανθασμένη στο

- α) Οι σεισμοί και τα ηφαιστεια είναι εξωτερικές δυνάμεις που δρουν στην επιφάνεια της Γης
- β) Η Ελλάδα είναι μια περιοχή με μεγάλη σεισμικότητα
- γ) Τα ηφαιστειογενή εδάφη είναι άγονα
- δ) Η ηφαιστειακή τέφρα είναι η στάχτη που εκχέεται κατά την έκρηξη ενός ηφαιστείου
- ε) Ένας δυνατός σεισμός μπορεί να προκαλέσει σημαντικές αλλαγές στο γήινο ανάγλυφο

2. Θα έχεις ακούσει από τα μέσα ενημέρωσης τη φράση «ο Εγκέλαδος ξαναχτύπησε», εννοώντας ότι έγινε πάλι σεισμός. Γιατί ονομάζουν τον σεισμό «Εγκέλαδο»; Ψάξε στην εγκυκλοπαίδειά σου ή σε άλλη πηγή που διαθέτεις και φέρε πληροφορίες γι' αυτόν.

.....

.....

.....

.....

3. Σε συνεργασία με έναν συμμαθητή σου ή μια συμμαθήτριά σου, κατασκεύασε έναν πίνακα με κανόνες αντισεισμικής προστασίας για το σπίτι. Γράψε στο πλαίσιο τους κανόνες που θα ορίσεις.

Πριν τον σεισμό	Κατά τη διάρκεια του σεισμού	Μετά τον σεισμό
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Οι φυσικές καταστροφές στον χώρο της Ελλάδας

Δραστηριότητες

1. Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

α) Ποιες είναι οι καταστροφές που οφείλονται σε ανθρωπογενείς αιτίες; Ανάφερε μερικά παραδείγματα.

.....
.....
.....

β) Τι είναι η αυτανάφλεξη; Μπορείς να αναφέρεις ένα παράδειγμα αυτανάφλεξης στο δάσος;

.....
.....
.....

γ) Ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά σου απέναντι σε μια οικογένεια της οποίας το σπίτι έχει καταστραφεί από πλημμύρα;

.....
.....
.....

2. Αντιστοίχισε φυσικά και ανθρωπογενή αίτια για τις παρακάτω καταστροφές:

Φυσικά
αίτια

Ανθρωπογενή
αίτια

- Πλημμύρα σε περιοχή με άναρχη (αυθαίρετη) δόμηση
- Πλημμύρα σε περιοχή κοντά σε ποτάμι του οποίου η κοίτη «κτίστηκε»
- Πυρκαγιά στο δάσος από υψηλή θερμοκρασία και γερασμένη βλάστηση
- Πυρκαγιά στο δάσος από ανάφλεξη εξαιτίας γυαλιού
- Καταστροφή της σοδειάς από πυκνό χαλάζι

3. Διάβασε το παρακάτω κείμενο. Υπάρχουν μέσα σ' αυτό τρία σημεία, όπου φαίνεται η ευθύνη του ανθρώπου για την καταστροφή και την απώλεια. Υπογράμμισε αυτά τα σημεία και σχολιάσέ τα.

Μια Κορυδαλλιώτισσα θυμάται:

Τον Νοέμβριο του 1977 μία πολύ δυνατή βροχή, που κράτησε αρκετές ώρες, σκόρπισε τον πανικό στην περιοχή του Πειραιά. Στη λεωφόρο Γ. Λαμπράκη στον Κορυδαλλό, όπου οι υπόνομοι ήταν βουλωμένοι, τα νερά ανέβηκαν κι έπνιξαν κυριολεκτικά τα αυτοκίνητα. Από το βουνό Αιγάλεω, γυμνό από δέντρα (στην αρχαιότητα ήταν καταπράσινο), κατέβαιναν με ορμή όχι μόνο νερά αλλά και χώματα. Τόσο χώμα πού βρέθηκε, ώστε να σχηματίζει τύμβο στη λεωφόρο, κάτω από τον οποίο θάφτηκαν αυτοκίνητα; Το νερό παρέσυρε παρκαρισμένα οχήματα και οι κάτοχοί τους τα βρήκαν το επόμενο πρωί «κολλημένα» σε τοίχους, τρακαρισμένα μεταξύ τους, κατεστραμμένα ολοσχερώς. Υπόγεια πλημμύρισαν, ισόγεια σπίτια γέμισαν νερά, περισσότερες χάθηκαν. Το χειρότερο, όμως, ήταν ότι το νερό παρέσυρε κι ένα κορίτσι 12 χρονών, εκεί στη γειτονιά μας -στο σπίτι του κοντά- κι ενώ οι περισσότεροι κλαίγαν για τις περιουσίες τους, μια μάνα έκλαιγε για το αδικοχαμένο της παιδί...

Μ. Τασσόγλου

8ο φύλλο αξιολόγησης

1. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Γιατί τα προσχλωσιγενή εδάφη είναι κατάλληλα για καλλιέργειες;

.....
 .....
 .....

β) Τι είναι η αιολική διάβρωση;

.....
 .....
 .....

γ) Γιατί τα ηφαιστειογενή εδάφη είναι γόνιμα;

.....
 .....
 .....

δ) Αναφέρετε μερικές ανθρώπινες ενέργειες που γίνονται αιτία να προκληθεί διάβρωση του εδάφους.

.....
 .....
 .....

2. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα με μερικές από τις ενέργειες που μπορούμε να κάνουμε για να αποφύγουμε: α) τις πυρκαγιές στα δάση και β) τον πανικό στο σχολείο κατά την ώρα του σεισμού.

Ενέργειες για να αποφύγουμε την πυρκαγιά στο δάσος	Ενέργειες για να αποφύγουμε τον πανικό την ώρα του σεισμού
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

